

Basläkemedel 2024

Rekommendationer vid preparatval för vuxna.
Utgiven av Läkemedelskommittén i Västmanland.

Läs mer i Läkemedelsbulletinen nr 1 2024.

TECKENFÖRKLARING

- ① 1:a handsval
- ② 2:a handsval
- ③ 3:e handsval
- * utbytbara läkemedel enligt Läkemedelsverkets utbytbarhetslista (231130)
- EF Läkemedel utan förmån
- (F) Läkemedel med begränsad förmån
- ⚠ Riskläkemedel för äldre
- 🏊 Rekommendation om fysisk aktivitet
- 🚭 Rekommendation om rökstopp

Innehåll

Säker läkemedelsordination i Cosmic och Pascal	3
Levnadsvanor	4
Terapiområden enligt ATC*	6
Matsmältningsorgan och ämnesomsättning.....	6
Blod och blodbildande organ.....	8
Hjärta, njurar och kretslopp.....	8
Hud- och könssjukdomar.....	9
Gynekologi och urologi.....	10
Hormoner.....	11
Infektioner.....	11
Rörelseapparaten.....	12
Nervsystemet.....	12
Andningsorgan.....	15
Ögon och öron.....	17
Åtgärder innan förskrivning av beroendeframkallande läkemedel	18
Äldre och läkemedel – Olämpliga läkemedel	20
Äldre och läkemedel – Tänkvärt och tänk efter!	21
Äldre och nociceptiv smärta	22
Äldre och neuropatisk smärta	23
Rekommendationer för fysisk aktivitet för äldre	23

*Anatomic Therapeutic Chemical classification system, ett internationellt klassificeringssystem för läkemedel fastställt av WHO.

Säker läkemedelsordination i Cosmic och Pascal

På akuten

- Kontrollera om patienten är dospatient.
  - *Om dospatient:* Säkerställ att läkemedelslistan i Cosmic stämmer överens med ordinationerna i Pascal.
  - Kontrollera vilka läkemedel patienten tar. Glöm ej receptfria och naturläkemedel! Observera Waran!
  - Justera läkemedelslistan så den blir som du tänkt dig.
  - Signera att läkemedelslistan är godkänd för administrering.
-

Löpande under vårdtiden

- Kontrollera om patienten är dospatient.
  - Gör läkemedelsavstämning dag 1 dvs kontrollera att läkemedelslistan stämmer. Observera Waran!
  - Säkerställ att ordinationsorsak finns på varje ordination.
  - Kom ihåg att dokumentera *alla* förändringar av läkemedelsbehandlingen i läkemedelslistan! Särskilt viktigt vid förändringar i behandlingens längd och dosering.
  - Tag ställning till pausade läkemedel.
  - Ange en utsättningsorsak vid utsättning av läkemedel.
  - Skapa läkemedelsvarningar vid ev utsättning av läkemedel pga överkänslighet.
  - Genomför vid behov en fördjupad läkemedelsgenomgång.
-

Vid utskrivning

- Säkerställ att alla ordinationer är korrekta avseende dosering, behandlingstid och ordinationsorsak.
  - Signera läkemedelslistan när du justerat den och avsluta administreringsgodkännande.
  - Skriv ut läkemedelsberättelse/utskrivningsinformation.
  - Skriv ut en aktuell läkemedelslista till patient.
  - *Om dospatient:* Uppdatera listan i Pascal så den överensstämmer med Cosmic.
  - Utfärda recept för de som inte är dospatienter.
-

Vid problem med ovanstående är utskrivande enhet ansvarig tills problemet är löst.

Levnadsvanor

Goda levnadsvanor kan enligt Världshälsoorganisationen förebygga ca 80 % av all kranskärtsjukdom och stroke samt 30 % av all cancer. Starkt stöd finns även för att levnadsvanor har stor påverkan på förekomst av depression och demens.

Den som har drabbats av sjukdom kan snabbt göra hälsovinster med förbättrade levnadsvanor. Goda levnadsvanor kan också förbättra effekten av läkemedelsbehandling och minska behov av medicinering.

Du som är verksam i Hälso- och sjukvården har en viktig roll i att lyfta levnadsvanornas betydelse. Alla vårdgivare ska kunna uppmärksamma ohälsosamma levnadsvanor och kunna hänvisa vidare.

Riskgrupper

- Vuxna som ska genomgå en operation
- Gravida
- Barn och unga under 18 år
- Vuxna med särskild risk, t ex personer med kronisk sjukdom, kognitiv funktionsnedsättning eller om individen har flera ohälsosamma levnadsvanor samtidigt.

Hälsocenter – ett stöd till förbättrade levnadsvanor!

Erbjuder stöd till förbättrade levnadsvanor, stresshantering och sömnavanor. Kostnadsfritt förutom tobaksavvänjning. Skicka hänvisning via konsultationsremiss eller meddelande i Cosmic. Patienten kan också själv boka tid via 1177, e-tjänster eller via telefon 021-17 64 00.

Definition och prioriterad åtgärd vid ohälsosamma levnadsvanor

Tobaksbruk – Hälso- och sjukvården bör råda alla att avstå från tobaks- och nikotinbruk. All daglig rökning räknas som en ohälsosam levnadsvana. För unga under 18 år och för gravida inkluderas även snusning. Kvalificerat rådgivande samtal, hänvisning till tobaksavvänjare på Hälso-center eller vårdcentral, Sluta-röka-linjen 020-84 00 00 eller chatt slutarokalinjen.se

Riskbruk alkohol – Hög genomsnittlig konsumtion (10 standardglas eller mer per vecka) eller hög intensivkonsumtion (4 standardglas eller mer per tillfälle), lika för män och kvinnor. För unga under 18 år och gravida definieras all alkoholkonsumtion som riskbruk. Rådgivande samtal, hänvisning till Hälso-center, Alkohollinjen 020-84 44 48, alkohollinjen.se eller alkoholhjalpen.se

Ohälsosamma matvanor – Definieras som låga poäng (0–4 p) på Socialstyrelsens Kost-index. Kvalificerat rådgivande samtal, remiss till dietist eller hänvisning till Hälso-center.

Otillräcklig fysisk aktivitet – Vuxna inklusive gravida som per vecka är fysiskt aktiva <150 min/v på måttlig intensitet eller <75 min på hög intensitet. Barn och unga 6–17 år: <60 min fysisk aktivitet/dag på en måttlig intensitet.

Rådgivande samtal med eller utan tillägg av skriftlig ordination (FaR), hänvisning till fysioterapeut eller Hälso-center. För diagnos-specifika rekommendationer se www.efyss.se

Teckenförklaring

Rekommendation om fysisk aktivitet

Mer rörelse och mindre stillasittande rekommenderas. Individerna bör vara så fysiskt aktiva som tillståndet medger, all rörelse räknas. De som är mest inaktiva har mest hälsa att vinna.

Rekommendation om rökstopp

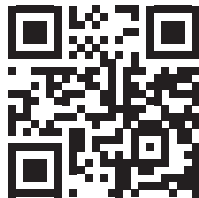
Enkla råd kan alltid ges inom ramen för en ordinarie vårdkontakt. Kvalificerat rådgivande samtal bör erbjudas hos diplomerad tobaksavvänjare. Rökstopp i samband med operation rekommenderas.

Webbplatser:

Nationellt kliniskt kunskapsstöd, Levnadsvanor

eFYSS

A Matsmältningsorgan och ämnesomsättning

MATSMÄLTNINGSORGAN

Mun- och tandsjukdomar karieskydd

ökad risk

NaF	<i>munsköjlv</i> 0,2 %	Dentan*
NaF	<i>tandkräm</i>	Duraphat*

salivstimulerande

NaF	<i>sugtabl</i>	Fludent
NaF + äppelsyra	<i>sugtabl</i>	Xerodent

saliversättning

NaF	<i>munhålelösning</i> 0,02 %	
	Saliversättningsmedel med	
	natriumfluorid APL	
	<i>spray</i>	Proxident ^{EF}
	<i>gel</i>	Oral Balance ^{EF}

smärtlindring

(se avsnitt **N** Nervsystemet, analgetika)

lokalanestetika

lidokain + epinefrin	Xylocain Dental	
	Adrenalin ^{EF}	
prilokain + felypressin	Citanest Dental	
	Octapressin ^{EF}	

antibiotika

① fenoximetylpenicillin	Kåvepenin*
komplement vid terapivikt efter ca 3 dygn	
metronidazol	Flagyl*

② klindamycin*

antimykotika

nystatin*
flukonazol*

virushämmande (lokal behandling)

penciklovir	<i>kräm</i>	Vectavir ^{EF}
aciclovir	<i>kräm</i>	Anti ^{EF}

Refluxsjukdom, magsår

- ① omeprazol*
- ② pantoprazol*

vid eradikering av *H. pylori*-positivt magsår

omeprazol*/pantoprazol*
+ amoxicillin*+ klaritromycin*

alternativt vid *pc*-allergi

omeprazol*/pantoprazol*
+ metronidazol*+ klaritromycin*

se *Cosmic*-paket HPeradikering

Illamående inkl graviditetsillamående

meklozinklorid	Postafen ⚠️
prometazin + efedrin + koffein	
	Lergigan Comp ^{EF} ⚠️

Laxermedel

peroral

osmotiskt verkande medel

laktulos*	
makrogol	Omnilax*
makrogol komb.	Moxalole*
bulkmedel (ej vid opioidbehandling)	

sterkuliagummi	Inolaxol
ispaghulaskal	Vi-Siblin/Vi-Siblin S

tarmirriterande medel

Na-pikosulfat	Cilaxoral*
inför rtg/koloskopi	
Na-sulfat komb.	Plenvu

rektala

sorbitol + Na-dokusat	Klyx
sorbitol + Na-citrat mm	MicroLax

Diarré

loperamid*

Hemorroider

prednisolon + cinkokain	Scheriproct ^{EF}
-------------------------	---------------------------

Digestionsenzym

pankreasenzym	Creon
---------------	-------

Dyspepsi

alginsyra + Al-hydroxid	Gaviscon ^{EF}
Mg- + Al-hydroxid	Novaluzid ^{EF}

vid utredd funktionell dyspepsi

- ① omeprazol*
- ② pantoprazol*

intermittenta kurer på 2–4v rekommenderas

IBS

bulkmedel (ej vid opioidbehandling)

sterkuliagummi	Inolaxol
ispaghulaskal	Vi-Siblin/Vi-Siblin S

Smärta vid IBS/dyspepsi

amitriptylin* (startdos 10 mg) ⚠️

ÄMNESOMSÄTTNING

Typ 2-diabetes

Behandlingen ska vara individualiserad och hänsyn tas till patientens förutsättningar (t ex ålder, vikt, njurfunktion) och eventuell samsjuklighet. För ytterligare information hänvisas till vårdprogram diabetes.

Basbehandling – om ej intolerans eller kontraindikation
metformin*

Tilläggsbehandling

– vid uttalad fetma (BMI >35)

SGLT2-hämmare

dapagliflozin Forxiga
empagliflozin Jardiance

GLP-1-analoger

liraglutid inj Victoza
semaglutid inj (1 g/vecka) Ozempic
dulaglutid inj (1 g/vecka) Trulicity

– vid manifest hjärt-kärlsjukdom

SGLT2-hämmare

dapagliflozin Forxiga
empagliflozin Jardiance

GLP-1-analoger

liraglutid inj Victoza
semaglutid inj (1 g/vecka) Ozempic
dulaglutid inj (1 g/vecka) Trulicity

– vid hjärtsvikt

SGLT2-hämmare

dapagliflozin Forxiga
empagliflozin Jardiance

– övriga, t ex normalviktig utan komplex samsjuklighet

DPP-4-hämmare

sitagliptin*
linagliptin Trajenta

sulfonureid (insulinfrisättare)

glimepirid*

meglitinid (insulinfrisättare)

repaglinid*

SGLT2-hämmare

dapagliflozin Forxiga
empagliflozin Jardiance

GLP-1-analoger

liraglutid inj Victoza
semaglutid inj (1 g/vecka) Ozempic
dulaglutid inj (1 g/vecka) Trulicity

– vid nedsatt njurfunktion (eGFR <30 ml/min)

linagliptin Trajenta
sitagliptin* (reducerad dos)
repaglinid* (lakttag försiktighet, starta med låg dos. Risk för hypoglykemi.)

SGLT2-hämmare kan användas för njurprotektion, ger dock sämre glukossänkande effekt vid nedsatt njurfunktion.

Insulin – Enligt rekommendationslista för typ 2-diabetes.

medellångverkande insulin (basinsulin)

insulin NPH Insulatard

långverkande insulinanalog (basinsulin)

2:a hand, om NPH-insulin orsakar nattliga hypoglykemier och metabolt mål inte uppnås vid dosreducering

insulin glargin Abasaglar^(F)
insulin glargin 300 E/ml Toujeo^(F)

snabbverkande insulin (måltidsinsulin)

① insulin aspart Insulin aspart Sanofi
② insulin aspart NovoRapid
t ex vid behov av minnespenna

Typ 1-diabetes

snabbverkande insulin (måltidsinsulin)

① insulin aspart Insulin aspart Sanofi
② insulin aspart NovoRapid
t ex vid behov av minnespenna

långverkande insulin (basinsulin)

insulin glargin Abasaglar
insulin glargin Toujeo

B Blod och blodbildande organ

Antikoagulantia – vid venös tromboembolisk sjukdom

- 1 apixaban Eliquis
- 1 rivaroxaban Xarelto
- 2 dalteparin Fragmin
- 2 warfarin *tex vid antifosfolipidsyndrom*

Hemostatika

tranexamsyra*

Järnbrist

- järnsulfat Duroferon^{EF}
- järglycinsulfatkomplex
tabl^{EF}/orala droppar Niferex

Vid intolerans mot dessa kan Feraccru testas innan övergång till parenteralt järn.

- järnmaltol *tabl* Feraccru^(F)
- järnkarboxymaltos *inj* Ferinject^(F)

B12- och folsyrabrist

- 1 cyanokobalamin Betolvex*
- 2 hydroxokobalamin *inj*
Hydroxocobalamin Alternova^{EF}
vid nedsatt peroralt upptag
folsyra*

C Hjärta, njurar och kretslopp

Hypertoni

Beakta övrig samsjuklighet och skörhet i val av preparat.

1 angiotensin II-antagonister

- kandesartan*
- losartan*
- kandesartan + hydroklortiazid*
- losartan + hydroklortiazid*

1 ACE-hämmare

- enalapril*
- ramipril*
- enalapril + hydroklortiazid*

1 kalciumantagonister

- lerkanidipin*
- amlodipin*

1 tiazider

- hydroklortiazid + amilorid*
- bendroflumetiazid*

2 aldosteronantagonister

- eplerenon*
- spironolakton*

2 betablockerare

- bisoprolol*
- metoprolol*

2 alfablockerare

- doxazosin*

Kranskärslssjukdom

trombocythämning

- acetylsalicylsyra*
- klopidogrel*

blodfettsänkare

- 1 atorvastatin*
- 1 rosuvastatin*
- 2 ezetimib* *som tilläggsbehandling till statin eller vid intolerans*

betablockerare

- bisoprolol*
- metoprolol*

nitrater (symtomlindrande)

- glyceryltrinitrat *subl spray* Nitrolingual*
- isosorbidmononitrat Imdur*
- glyceryltrinitrat *buckaltabl* Suscard

Hjärtsvikt

1 ACE-hämmare

enalapril*
ramipril*

1 angiotensin II-antagonister

kandesartan*
losartan*

2 ARNI (AngiotensinReceptor-NepriylsinInhibitor)

(initieras av kardiolog)

sakubitril + valsartan Entresto^(F)

1 betablockerare

bisoprolol*
metoprolol*

1 aldosteronantagonister

eplerenon*
spironolakton*

1 SGLT2-hämmare

(initieras i samråd med kardiolog)

dapagliflozin Forxiga^(F)
empagliflozin Jardiance^(F)

loopdiuretika (vid vätskeretention)

furosemid*

Sekundärprofylax; ischemisk stroke

(se avsnitt N Nervsystemet)

Emboliprofylax vid förmaksflimmer

1 apixaban Eliquis

1 dabigatran*

1 edoxaban Lixiana

1 rivaroxaban Xarelto

2 warfarin

Kronisk njursjukdom med albuminuri

(se Njursjukdom, kronisk i Nationellt kliniskt kunskapsstöd)

ACE-hämmare

enalapril*
ramipril*

angiotensin II-antagonister

kandesartan*
losartan*

SGLT2-hämmare

(initieras gärna i samråd med nefrolog)

dapagliflozin Forxiga^(F)

HUD

(lokal behandling om ej annat anges)

Antimykotika

ekonazol kräm Pevaryl

ketokonazol* schampo

terbinafin* kräm

komb. med kortison

mikonazol + hydrokortison Cortimyk*

ekonazol + triamcinolon Pevisone

Peroral antimykotikum

terbinafin* tabl

Mjukgörande

1 karbamid Canoderm*

2 glycerol Miniderm*

2 glycerol + karbamid Miniderm Duo

2 propylenglykol Propyles*/Oviderm

Klådstillande

peroral behandling, sederande

klemastin Tavegyl

hydroxizin Atarax*

Urtikaria

desloratadin* tabl

Glukokortikoider

milda

hydrokortison Hydrokortison Evolan

hydrokortison Mildison Lipid

medelstarka

hydrokortisonbutyrat Locoid

klobetason Emovat

starka

betametason Betnovat

mometason Elocon*/Ovixan

Ögonlockseksem

1 hydrokortison ögonsalva Ficortril

2 takrolimus Protopic

Kalcineurinhämmare

(i andra hand vid atopiskt eksem)

pimekrolimus Elidel^(F)

takrolimus Protopic

D Hud- och könssjukdomar

Psoriasis

mjukgörande

avfällning

Salicylsyra APL

glukokortikoider lokalt

kombinationsbehandling

kalcipotriol + betam. *gel^(F)/salva* Daivobet*
 kalcipotriol + betam. *kutan skum* Enstilar
 salicylsyra + betam. *salva/lösn* Diprosalic

Akne

lindrig akne

adapalen Differin
 azelainsyra Skinoren/Finacea
 bensoylperoxid Basiron AC^{EF} 5–10 %

måttlig akne

① bensoylperoxid + adapalen Epiduo
 ② bensoylperoxid + klindamycin Duac^{EF}
 ② tretinoin + klindamycin Acnatac^(F)
 lymecyklin* *peroralt i kombination med antibiotikafri lokalbehandling*

Rosacea

① azelainsyra *gel* Finacea
 ① metronidazol *kräm* Rozex
 ② ivermektin *kräm* Soolantra^(F)

ev tillägg

lymecyklin* *peroralt*

Aktinisk keratos

fluorouracil Tolak
 imikvimod Aldara*/Zyclara
Ge solskyddsråd

KÖNSSJUKDOMAR

Herpes simplex

valaciklovir* *tabl*

Klamydia

doxycyklin* *tabl*

Kondylom

podofyllotoxin Wartec

G Gynekologi och urologi

GYNEKOLOGI

Antiinfektiva medel

candida

flukonazol* *peroralt*
 klotrimazol *lokalt* Canesten^{EF}

bakteriell vaginos

dekvalinium *vaginaltabl* Donaxyl
 metronidazol *tabl* Flagyl*
 metronidazol *vaginalgel* Zidoval

Antikonception

intrauterint inlägg Mirena
 subdermalt inlägg Nexplanon
 komb. p-piller Prionelle*
 mellanpiller, gestagen Desogestrel*
 vaginalt inlägg NuvaRing*^{EF}/Ornibel*^{EF}

Menorragi

tranexamsyra*
 levonorgestrel *intraut inl* Mirena
 komb. p-piller

Förskjutning av mens

medroxiprogesteron Provera
 noretisteron Primolut-Nor

PMDS (premenstruellt dysforiskt syndrom)

escitalopram*

Hormonbehandling i klimakteriet

kombinationspreparat

sekvens (perimenopaus) Novofem
 kontinuerlig (postmenopaus) Activelle*
 Indivina

östrogen

ges i kombination med gestagen vid kvarvarande livmoder

estradiol *depotplåster* Estradot
 estradiol *transderm spray* Lenzetto
 estradiol *tabl* Femanest

gestagen

levonorgestrel *intraut inl* Mirena
 medroxiprogesteron Provera
 noretisteron Primolut-Nor

G Gynekologi och urologi

Atrofisk vaginit

estriol	lokalt	Ovesterin
estradiol	lokalt inlägg	Oestring
estradiol	lokalt	Vagidonna* ^{EF} / Vagifem* ^{EF} /Vagirux* ^{EF}

UROLOGI

Akut uretärstensmärta

etoricoxib*		
ketorolak	inj	Toradol* ^{EF}

Blåstömningsproblem

α -receptorantagonist

alfuzosin*	depottabl	
------------	-----------	--

enzymhämmare

finasterid*		
-------------	--	--

Överaktiv blåsa

1 solifenacin* ^{AK}	tabl	
1 tolterodin* ^{AK}	depotkaps	
2 mirabegron	depottabl	Betmiga ^(F)

Erektill dysfunktion

sildenafil* ^{EF}	tabl	
tadalafil* ^{EF}		

H Hormoner

Glukokortikoider

betametason	inj/tabl	Betapred*
prednisolon*	tabl	
hydrokortison	inj	Solu-Cortef* ^{EF}
för lokal injektion		
metylprednisolon	inj	Depo-Medrol

Tyreoideahormon

levotyroxin		Levaxin
-------------	--	---------

J Infektioner

Ladda ner appen Strama Nationell i App Store eller Google Play Store, alternativt scanna QR-koden nedan.

Där hittar du råd och fakta om antibiotika-behandling.

Se även Regnbågsbroschyren, Behandlingsrekommendationer för vanliga infektioner i öppenvård

Regnbågsbroschyren och spektrumkortet kan beställas från Enheten för Smittskydd och vårdhygien.

M Rörelseapparaten

SMÄRTA OCH INFLAMMATION

paracetamol*
Paracetamol och COX-hämmare kan kombineras.

COX-hämmare

COX-1

- 1 naproxen*
- 2 ketoprofen Orudis retard
- 3 ibuprofen*

utvärtes

- 1 ketoprofen* *gel*
- 2 ibuprofen *gel* Ipren^{EF}

COX-2

etoricoxib*
Glukokortikoider
metylprednisolon *inj* Depo-Medrol

Gikt

akut attack

- kolkicin Colrefuz*
- prednisolon*
- COX-hämmare (för preparat, se ovan)

profylax

- 1 allopurinol*
- 2 febuxostat*(F)

tilläggsbehandling vid behov Probecid^{EF}
probenecid

Osteoporos

vid hög frakturrisiko och eGFR >35 ml/min

- alendronat*
- zoledronsyra* *iv - rekvisition*
- vid skelettspecifik behandling ges oftast tillägg av kalcium + D-vitamin Kalcipos-D forte*/
Kalcipos-D*

alternativt kombinationsförpackning

alendronat + kalcium + D-vit. Tridepos
vid kontraindikation bisfosfonat
denosumab Prolia^(F)
Tillvidarebehandling. OBS! Risk för hypokalcemi vid nedsatt njurfunktion.

rent D-vitamin

- D-vitamin (kolekalciferol) Benferol
- D-vitamin (kolekalciferol) Divisun*

N Nervsystemet

ANALGETIKA

(se även smärtkort för äldre s. 22)
Smärtbehandling med läkemedel är huvudsakligen för korttidsbruk. Det är viktigt att följa upp effekten (smärtlindring och funktion). Om opioider behövs vid akut smärta bör behandlingen avslutas inom 1-5 dygn.

Nociceptiv smärta

paracetamol*
COX-hämmare (se avsnitt M Rörelseapparaten)

tilläggsbehandling med opioider vid otillräcklig effekt (behåll basbehandling)

(se s. 18, beroendeframkallande läkemedel)
Ge profylax mot opioidrelaterad förstoppning (se avsnitt A, Matsmältningsorgan)

kortverkande opioider

- 1 morfin*
- 2 oxikodon* när morfin inte tolereras eller är mindre lämpligt

långverkande opioider

(se sid. 18, beroendeframkallande läkemedel)
Huvudsakligen indicerade vid cancerrelaterad smärta och palliativ vård i livets slutskede

- 1 morfin *depottabl* Dolcontin
- 2 oxikodon *depottabl* Oxikodon Depot*
vid sväljningssvårigheter (även vid icke-cancerrelaterad smärta)
buprenorfin* *depotplåster*

Neuropatisk smärta

- 1 amitriptylin*
- 2 gabapentin*
- 3 duloxetin*

Nociplastisk smärta - långvarigt smärtsyndrom

Multiprofessionell smärtehabilitering förordas. Effekten av smärtstillande läkemedel inklusive opioider är begränsad, men amitriptylin kan minska smärta och förbättra sömnen. Samsjuklighet (depression och ångest) är vanligt och då kan SNRI vara ett alternativ/övervägas som tillägg.

NEUROLOGI

Migrän

anfällskuperande

antiemetika vid behov (se avsnitt A)

Matsmältningsorgan, illamående)

① acetylsalicylsyra + koffein *brustabl* Bamyl koffein*^{EF}

① naproxen*

① paracetamol*

② sumatriptan* *tabl 50 mg/inj*^(F)

② rizatriptan*^(F)

② zolmitriptan *nässpray* Zomig Nasal^(F)

profylaktiska

① metoprolol* *depottabl*

② amitriptylin*

② kandesartan*

② topiramet

Epilepsi

① lamotrigin

② levetiracetam

Parkinsons sjukdom

levodopa + benserazid Madopark*/
Quick/Mite

pramipexol* *depottabl*

Restless legs

milda intermittenta besvär

levodopa + benserazid
tablett Madopark*/
Quick/Mite

medelsvåra-svåra besvär

① pramipexol* *tabl/depottabl*

② gabapentin*

Essentiell tremor

① propranolol*

② gabapentin*

Trigeminusneuralgi

① karbamazepin Tegretol

② gabapentin*

Sekundärprofylax;

ischemisk stroke

blodfettsänkare

rosuvastatin*

atorvastatin*

ezetimib*

utan kardiell embolikälla

klopidogrel*

acetylsalicylsyra*

med kardiell embolikälla

(se avsnitt C Hjärta, njurar och kretslopp)

N Nervsystemet

PSYKIATRI

Vid depression, ångestsyndrom och sömnstörningar rekommenderas i första hand psykoterapi, framför allt KBT.

Tillfällig behandling av ångest

prometazin
alimemazin*
hydroxizin
Lergigan*
Atarax*

För behandling av tillfällig ångest hos äldre, se [Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre](#)

Ångestsyndrom

1 SSRI

escitalopram*
fluoxetin*
sertralin*

2 SNRI

duloxetin*
venlafaxin*

2 övriga

mirtazapin*

Depression

1 SSRI

escitalopram*
fluoxetin*
sertralin*

2 SNRI

duloxetin*
venlafaxin*

2 övriga

mirtazapin*
bupropion*

Sömnstörningar

melatonin
propiomazin
Aritonin^(F)
Propavan

LÄKEMEDEL VID DEMENSSJUKDOM

Alzheimers sjukdom och blanddemens mild till måttligt svår demens
kolinesterashämmare

donepezil*
galantamin*
rivastigmin*
måttlig till svår demens

NMDA-receptorantagonist

(som tillägg till kolinesterashämmare eller som monoterapi, även i tidigare skede vid exempelvis intolerans mot kolinesterashämmare)
memantin*

BPSD (Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens)

Se [Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre](#).

LÄKEMEDEL VID BEHANDLING AV BEROENDETILLSTÅND

Alkoholberoende

disulfiram
akamprosat
naltrexon*
Antabus
Campral

Nikotinberoende

1 nikotin *tuggummi/plåster/sugtabl mm*
flera preparat
2 bupropion
Zyban

Inhalatorfolder

www.medicininstruktioner.se

Av miljöskäl rekommenderas pulverinhalatorer och Respimat-inhalatorer före sprayinhalatorer. I övrigt har inhalatorerna likvärdig effekt.

Astma

För behandlingsrekommendation se Läkemedelsverkets behandlingstrappa Astma hos barn och vuxna - behandlingsrekommendation

I Läkemedelsverkets nya rekommendationer introducerades ett nytt begrepp FABAs (fast acting beta-2-receptor agonist) = beta-2-receptoragonist med snabbt insättande effekt, med kort eller lång verknings-tid. I gruppen FABAs ingår formoterol (långverkande), salbutamol (kortverkande) och terbutalin (kortverkande).

 β 2-stimulerare med snabbt insättande effekt + inhalationssteroid (FABA + ICS)**inhalationspulver**

- ① formoterol + beklometason
Innovair Nexthaler
- ① formoterol + budesonid
Bufomix Easyhaler
- ② formoterol + budesonid
Symbicort Turbuhaler
(för sällananvändare – lång hållbarhet)

inhalationsspray

- formoterol + beklometason   Innovair

snabbverkande β 2-stimulerare (FABA)**inhalationspulver**

- ① salbutamol   Buventol Easyhaler
- ② terbutalin   Bricanyl Turbuhaler
(för sällananvändare – lång hållbarhet)

inhalationsspray

- salbutamol   Airomir/Airomir Autohaler

inhalationssteroid (ICS)**inhalationspulver**

- budesonid   Giona Easyhaler
- inhalationsspray
- ciklesonid   Alvesco

antileukotriener

- montelukast*

långverkande antikolinergika (LAMA)**inhalationsspray**

- tiotropium   Spiriva Respimat

R Andningsorgan

KOL

För behandlingsrekommendation se Läkemedelsverkets behandlingstrappa Kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) - behandlingsrekommendation

kortverkande β 2-stimulerare (SABA) vid behov

inhalationspulver

- salbutamol Buventol Easyhaler
- terbutalin Bricanyl Turbuhaler

(för sällananvändare – lång hållbarhet)

inhalationsspray

- salbutamol Airomir/Airomir Autohaler

underhållsbehandling långverkande antikolinergika (LAMA)

inhalationspulver

- umeklidinium Incrusse Ellipta

inhalationsspray

- tiotropium Spiriva Respimat

och/eller

långverkande β 2-stimulerare (LABA)

inhalationspulver

- indakaterol Onbrez Breezhaler

inhalationsspray

- olodaterol Striverdi Respimat

långverkande antikolinergika + β 2-stimulerare (LAMA+LABA)

inhalationspulver

- umeklidinium + vilanterol Anoro Ellipta

inhalationsspray

- tiotropium + olodaterol Spiolto Respimat

akutbehandling med bronkvidgare

Spray med spacer har lika god effekt som nebulisator, är enkel att använda och prisvärd.

tilläggsbehandling vid upprepade KOL-exacerbationer trots behandling med LAMA:

tillägg av långverkande β 2-stimulerare + inhalationssteroid (LABA+ICS)

inhalationspulver

- formoterol + beklometason
Innovair Nexthaler
- formoterol + budesonid
Bufomix Easyhaler

inhalationsspray

- formoterol + beklometason
Innovair

tilläggsbehandling vid upprepade KOL-exacerbationer trots behandling med LAMA+LABA:

tillägg av inhalationssteroid (ICS)

inhalationspulver

- budesonid
Giona Easyhaler
- inhalationsspray
beklometason
Aerobec/
Aerobec Autohaler

eller byte till kombinationspreparat med LAMA+LABA+ICS

inhalationspulver

- umeklidinium + vilanterol + flutikason
Trelegy Ellipta

inhalationsspray

- glykopyrronium + formoterol
+ beklometason
Trimbow
- glykopyrronium + formoterol + budesonid
Trixeo Aerosphere

övrigt

- Spacer vnr 73 41 00 L'espace

R Andningsorgan

Allergi

antihistaminer

desloratadin*

cetirizin*

vid akuta allergiska tillstånd

adrenalin Emerade/EpiPen/Jext

desloratadin*

betametason*

Allergisk rinit

lokala antihistaminer

levokabastin *nässpray* Livostin*

nasala steroider

① budesonid Desonix*

① mometason*

steroid + antihistamin

② mometasonfuroat + olopatadin Ryaltris

③ flutikason + azelastin Dymista

Vid svåra symtom (vid t ex tillkomst av astma) trots allergioptimering, remiss till allergimottagning.

Icke-allergisk rinit

nasala steroider

budesonid Desonix*

mometason*

Rinnsnuva

ipratropium Rinivent

S Ögon och öron

ÖGON

Allergisk konjunktivit

① Na-kromoglikat *ögondr* Lecrolyn sine

① levokabastin *ögondr* Livostin

② olopatadin *ögondr* Opatanol*

② ketotifen *ögondr* Zaditen

Bakteriell konjunktivit

① kloramfenikol *ögondr/ögonsalva*

② azitromycin *ögondr* Azyter

Smörjande

vaselin + paraffin Oculentum simplex APL

Tårsättning

hypromellos Hyprosan^(F)

karbomer Oftagel

ÖRON

Eksematös extern otit

betametason *örondr* Diprotit^{EF}

fluocinolonac. *örondr* Otazem

Infektiös extern otit

glukokortikoid + antib. Terracortril m

örondr Polymyxin B

vid terapisivikt och/eller fynd av

Pseudomonas vid odling

ciprofloxacin *örondr* Ciloxan

Åtgärder innan förskrivning av beroendeframkallande läkemedel

Vid förskrivning

- Överväg annan behandling, beroendeframkallande läkemedel (BFL) är inget förstahandsval.
- Gör riskbedömning, skriv läkemedelsplan och uppföljning i Cosmic, **notatet dokumenteras under sökord Beroendeframkallande läkemedel.**
- Informera patient om riskerna med läkemedlet, skriv ut blankett "Patientinformation och ansvarsåtagande BFL", sök under "Ny blankett" i Cosmic. Journalrad skapas automatiskt och visar att info givits.
- Begär **alltid** samtycke till E-hälsomyndighetens "Uthämtade läkemedel" som nås via NPÖ eller Pascal (även Förskrivningskollen kan användas). Journalför samtycke.
- Förskriv minsta förpackning. Kortare tid än vad förpackningen räcker till kan anges på recept, liksom att apoteket behåller resterande tabletter.

Riskbedömning substansbruksyndrom innan förskrivning

LÅG RISK

- Ålder > 45 år
- Ingen anamnes eller hereditet för beroendesjukdom

- Ingen psykiatrisk samsjuklighet
- Stabil social situation
- Specifik orsak till smärttillstånd
- Välmotiverad och villig till deltagande i aktiv rehabilitering

MEDEL RISK

- Ålder < 45 år
- Tidigare depression eller ångestsjukdom
- Hereditet för beroendesjukdom
- Tidigare beroendesjukdom
- Spridd smärtbild i tre kroppsregioner
- Svårigheter med coping och acceptans

HÖG RISK

- Äldre tonåringar och unga vuxna
- Pågående psykiatrisk sjukdom
- Pågående beroendesjukdom
- Neuropsykiatriskt tillstånd framförallt om obehandlat
- Instabil emotionell eller antisocial personlighetsstörning
- Utsatt psykosocial situation
- Smärta i alla fyra kroppsregioner
- Mycket hög smärtskattning
- Bristande motivation till rehabilitering
- Stor brist på coping och acceptans

Vid misstanke om substansbruks- syndrom/läkemedelsberoende

Informera patienten muntligt och lämna skriftlig information om beroende, finns som blankett i Cosmic samt på 1177.

Substansbrukssyndrom - definition

Ett problematiskt bruk av substans som leder till klinisk signifikant funktionsnedsättning eller lidande med minst två av följande kriterier uppfyllda under en 12-månaders period.

1. Substans intas ofta i större mängd eller längre tid än vad som avsågs
2. Önskan om, eller misslyckade försök att begränsa eller kontrollera bruket
3. Mycket tid ägnas åt att skaffa eller använda substans eller återhämta sig från substans effekter
4. Sug efter substans
5. Upprepat bruk vilket leder till misslyckanden inom arbete, skola eller i hemmet
6. Fortsatt bruk trots konsekvenser av social och mellanmänsklig natur
7. Sociala, yrkes- eller fritidsaktiviteter överges eller minskas pga substansbruket
8. Upprepat bruk i situationer som medför risk för fysisk skada
9. Fortsatt bruk trots vetskap om fysiska och psykiska besvär orsakat av bruket
10. Toleransutveckling
11. Abstinens

Obs, de två sista kriterierna anses inte uppfyllda om BFL används under strikt medicinskt kontrollerade former.

Kriterier svårighetsgrad: lindrigt; 2-3, medelsvårt; 4-5, svårt; ≥6.

Diagnossättning och registrering i uppmärksamhetssignalen

Kod F11.2, skriv text "Opioidbrukssyndrom"

Kod F13.2, skriv text "Substansbrukssyndrom orsakat av sedativa och hypnotika"

Kod F19.2, skriv text "Substansbrukssyndrom orsakat av flera substanser"

Bara när diagnos är fastställd, gör en överkänslighetsvarning mot läkemedel i Cosmic:

- Välj typ: Överkänslighet
- Lägg till ATC-kod, sök läkemedlets namn
- Skriv rubrik/diagnos
- Allvarlighetsgrad: Skadlig
- Visshetsgrad: Verifierad

Vid ej satt diagnos men misstanke om substansbruk, gäller alla substanser, används istället vårdrutinavvikelse och förskrivningsrestriktion i uppmärksamhetssignalen.

Vid behov av stöd

För frågor om smärtehabilitering, smärtanalys och nedtrappning av iatrogen beroende kontakta i första hand Smärtehab.

För konsultativt stöd kring smärtlindring kontakta Smärtmottagningen.

För stöd kring beroendefrågeställningar av icke-iatrogen slag, eller om försök till nedtrappning misslyckats och patienten inte är aktuell för Smärtehab, kontakta Beroendemottagningen.

Avsluta opioidbehandling inom 1-5 dagar vid opioidkrävande akut smärta.

- Använd morfin i första hand om opioid är indicerat. 5 mg tabl finns i 10-pack.
- Tänk på att 5 mg oxikodon är ekvipotent mot 10 mg morfin, dvs 2:1.
- Vid behov av opioid längre tid
– ge intermittert korttidsbehandling,
ej kontinuerlig behandling.

ÄLDRE OCH LÄKEMEDEL

Olämpliga läkemedel (preparat som bör förskrivas restriktivt)

Användningen av dessa läkemedel leder i hög grad till biverkningar. Nyttan av behandlingen ska vägas mot riskerna och medicineringen bör fortlöppande omprövas.

Läkemedelsgrupp/substans	Kommentar	Förlag lämpligt alternativ
Långverkande bensodiazepiner/bensodiazepinliknande (t ex diazepam, zolpidem)	Risk för dagtrötthet, kognitiva störningar, muskelsvaghet och balansstörningar	oxazepam [#] (kortvarigt bruk), zopiklon [#] (kortvarigt bruk), melatonin
Läkemedel med betydande antikolinerg effekt:	Risk för kognitiv svikt/konfusion, urinretention, muntorrhet och förstoppning	
<ul style="list-style-type: none"> medelvid överaktiv blåsa 	Ska användas endast på korrekt indikation (överaktiv blåsa)	mirabegron (Betmiga) [†]
<ul style="list-style-type: none"> vissa lugnande och antihistaminer; hydroxizin (Atarax), alimemazin och prometazin (Lergigan) 	Senil klåda är vanligt och beror på torr hud	Mjukgörande vid torr hud. Vid urtikaria kan antihistamin prövas. Vid tillfällig ångest/oro kan oxazepam [#] prövas en kortare tid.
<ul style="list-style-type: none"> propiomazin (Propavan) 	Även risk för restless legs och dagtrötthet	zopiklon [#] (kortvarigt bruk), melatonin
<ul style="list-style-type: none"> tricykliska antidepressiva (t ex klomipramin, amitriptylin) 	Kan dock prövas i låg dos vid neuropatisk smärta	se Psykiatri – Depression
Tramadol och kodein (t ex Citodon, Panocod, Treo comp)	Risk för yrsel, konfusion och illamående	se nästa uppslag
Paraflex	Risk för sederig och ökad fallrisk	
Sulfonylureider (SU-preparat: glimepirid)	Risk för allvarlig och långvarig hypoglykemi	se diabetesavsnittet

[#] Ej på basläkemedelslistan 2024. [†] Kontraindicerat vid obehandlad hypertoni. Försiktighet vid hjärt-kärlsjukdom.

ÄLDRE OCH LÄKEMEDEL

Tänkvärt och tänk efter!

Läkemedel/läkemedelsgrupper som hos äldre innebär ökad risk för biverkningar. Beakta alltid njurfunktion (eGFR).

Läkemedelsgrupp/substans	Kommentar
Protonpumpshämmare	Risk för utsättningssymtom. Trappa ned dos över minst en månad. För profylaktisk PPI-terapi se Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre.
ASA	Klart ökad blödningsrisk. Indikationen bör omvärderas med jämna mellanrum.
Digoxin	Endast som tillägg för frekvensreglering hos patienter med förmaksflimmer. Smal terapeutisk bredd. OBS! Njurfunktion. Mät s-digoxin.
Loopdiuretika	Risk för dehydrering. Överväg dosminskning alt. dosering vid behov.
COX-hämmare	Se nästa uppslag
Antiepileptika	Ökad risk för bl a fall och kognitiv påverkan. Prova levetiracetam. Startdos 250 mg x 2 räckor för flertalet men kan vid behov ökas till 500 mg x 2 efter 2 veckor.
Neuroleptika (Antipsykotika)	Endast vid behandlingskrävande psykotiska tillstånd. Omvärdera indikation efter 2–3 veckor. Dosminska eller sätt ut! Maxdos: haloperidol 2 mg/dygn och risperidon 1,5 mg/dygn. Risk för extrapyramidala symtom, kognitiva störningar, sedering, ortostatism, fall. Ökad mortalitet hos demenssjuka.
Oxazepam	Dosberoende risk för ökat fall och trötthet. Olämpligt i dos > 30 mg.
SSRI	Risk för utsättningssymtom. Om möjligt trappa ned dos över några månader.
Citalopram > 20 mg/dygn eller Escitalopram > 10 mg/dygn	Risk för QTc-förlängning och arytmier.

ÄLDRE OCH NOCICEPTIV SMÄRTA

Beakta alltid njurfunktion (eGFR)

Viktigt bedöma smärtmekanism: nociceptiv, neuropatisk eller nociplastisk. Smärtskattning viktig för uppföljning av behandling. Smärtskattningsinstrument t ex VAS och vid kognitiv svikt SÖS-stickan eller ”Abbey pain scale”.

Icke-farmakologisk behandling

Läkemedelsbehandling: 1:a hand

Läkemedelsgrupp/substans	Preparat/Dos	Kommentar
paracetamol	Maxdos 3 g/dygn	I första hand vid all nociceptiv smärta
COX-hämmare	Välj kortverkande preparat dvs naproxen eller ibuprofen	Risikoläkemedel för äldre Endast som kort kur (3–5 dagar) och halva ”normaldosen” Stor försiktighet vid hjärtsvikt el. nedsatt njurfunktion Kontraindicerat vid eGFR < 30 ml/min

Läkemedelsbehandling: Tilläggsbehandling vid otillräcklig effekt vid framför allt malign smärta eller smärta i livets slutskede

Evidens saknas för att opioider har bra effekt på långvarig icke-malign smärta och de kan dessutom orsaka allvarliga biverkningar.

- Vid behov av tillägg till paracetamol gå direkt till opioider.
- Planera (om relevant) behandlingstid/utsättningsdatum och uppföljning.

Läkemedelsgrupp/substans	Preparat/Dos	Kommentar
1 morfin	Startdos 2,5–5 mg x 1–4	Försiktighet vid nedsatt njurfunktion, eGFR < 50 ml/min.
2 oxikodon	Startdos 5 mg x 2	Försiktighet vid nedsatt njurfunktion, eGFR < 50 ml/min. OBS: Ekvipotens 2:1 mot morfin
buprenorfin	Depotplåster Startdos 5 mikrogram/tim	Vid sväljsvårigheter Ej njurfunktionsberoende

Tramadol och kodein ska EJ användas till äldre – Risikoläkemedel!

Samtliga opioider bör kombineras med läkemedel mot förstopning och eventuellt illamående

Förstopning: Forlax, Omnilax eller Laktulos. Ej bulkmedel t ex Vi-Siblin, Inolaxol.
Illamående: Postafen

ÄLDRE OCH NEUROPATISK SMÄRTA

Beakta alltid njurfunktion (eGFR)

Viktigt bedöma smärtmekanism: nociceptiv, neuropatisk eller nociplastisk. Smärtskattning viktig för uppföljning av behandling. Smärtskattningsinstrument t ex VAS och vid kognitiv svikt SÖS-stickan eller ”Abbey pain scale”.

Läkemedelsgrupp/substans	Preparat/Dos	Kommentar
1:a hand		
gabapentin	Startdos 100 mg till natten, upptrappning till 100 mg x 3 → utvärdera	OBS! Njurfunktion Ej vid eGFR < 30 ml/min Risk för förvirring vid högre doser eller vid snabb upptrappning
amitriptylin	Startdos 10 mg till natten	Kan användas trots att det är riskläkemedel för äldre Maxdos 30 mg/dygn
duloxetin	Startdos 30 mg x 1	Ej antikolinerg bieffekt Ej vid eGFR < 30 ml/min

2:a hand

Evidens saknas för att opioider har bra effekt på långvarig icke-malign smärta och de kan dessutom orsaka allvarliga biverkningar.

REKOMMENDATIONER FÖR FYSISK AKTIVITET FÖR ÄLDRE

- Regelbunden fysisk aktivitet veckans alla dagar
- Begränsa långa perioder av stillasittande
- Pulshöjande fysisk aktivitet 150-300 minuter per vecka
- Balansträning tre dagar i veckan + fallprevention
- Tänk på att rörelse kan vara den bästa smärtlindringen

Se även

Läkemedelsbehandling av de mest sjuka och sköra äldre
Rekommenderade läkemedel för barn

De finns tillgängliga på webbsidan www.regionvastmanland.se/lk
och tryckta exemplar kan beställas från Läkemedelskommittén.

Webbplatser

Nationellt kliniskt kunskapsstöd (NKK) www.nationelltklinisktkunskapsstod.se

Hälsocenter i Västmanland www.regionvastmanland.se/halsocenter

Fysisk aktivitet i Sjukdomsprevention och Sjukdomsbehandling www.efyss.se

Rekommendationslistor för läkemedel – SIL Online silonline.silinfo.se

1177 www.1177.se

Läkemedelsboken www.lakemedelsboken.se

Janusinfo, Janusmed interaktioner och riskprofil, Läkemedel och miljö,
Nationellt införande av läkemedel m fl www.janusinfo.se

Läkemedel, Region Västmanland www.regionvastmanland.se/lk

Läkemedelskommittén i Västmanland
lakemedelskommitten@regionvastmanland.se
tel 021-17 47 12